

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

**“ЕКОНОМІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ,
СПОРТУ І ТУРИЗМУ”**

(для магістрів спеціальності “Фізичне виховання”)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено викладачем *В. М. Крамчанінім*

Затверджено на засіданні кафедри управління фізичною культурою і спортом (протокол № 1 від 25.08.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Крамчанін В. М. Навчальна програма дисципліни “Економіка фізичної культури, спорту і туризму” (для магістрів спеціальності “Фізичне виховання”). — К.: МАУП, 2005. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Економіка фізичної культури, спорту і туризму”, план практичних занять, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу — отримати загальні і спеціальні економічні знання і навички, огляд особливостей функціювання підприємств у сфері фізичної культури, спорту і туризму та факторів, що впливають на їх розвиток.

Завдання курсу:

- ознайомлення з особливостями функціювання підприємств сфери фізичної культури, спорту і туризму;
- ознайомлення з нормативними фінансовими документами підприємств сфери фізичної культури, спорту і туризму;
- вивчення особливостей матеріально-технічної бази, фонду заробітної плати та системи оподаткування підприємств у сфері фізичної культури, спорту і туризму;
- надання знань про економічну сутність продукту та особливості його впровадження на ринку сфери фізичної культури, спорту і туризму.

За підсумками вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- предмет, завдання та економічні закони і категорії;
- фактори, що впливають на розвиток підприємств сфери фізичної культури, спорту і туризму;
- основні показники фінансово-господарської діяльності підприємств у сфері фізичної культури, спорту і туризму;
- особливості розподілу капіталу на підприємствах сфери фізичної культури, спорту і туризму;

уміти:

- користуватися спеціальною та науково-методичною літературою;
- аналізувати нормативні фінансові документи сфери фізичної культури, спорту і туризму;
- визначати недоліки у фінансуванні матеріально-технічної бази, давати рекомендації щодо їх поліпшення;
- розраховувати заробітну плату працівників сфери фізичної культури, спорту і туризму залежно від факторів, що на неї впливають.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ЕКОНОМІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ,
СПОРТУ І ТУРИЗМУ”

№ пор.	Назва теми
1	Фізична культура, спорт і туризм як динамічна галузь економіки
2	Економічна сутність продукту сфери фізичної культури, спорту і туризму
3	Матеріально-технічна база галузі “Фізична культура, спорт і туризм”
4	Оплата праці в галузі “Фізична культура, спорт і туризм”
5	Фінансово-господарська діяльність фізкультурно-спортивних організацій
6	Система оподаткування організацій сфери фізичної культури, спорту і туризму

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ЕКОНОМІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ,
СПОРТУ І ТУРИЗМУ”

Тема 1. Фізична культура, спорт і туризм як динамічна галузь економіки

Місце фізичної культури, спорту і туризму в галузевій структурі народного господарства.

Фізична культура, спорт і туризм як галузь невиробничої сфери.

Предмет економіки фізичної культури, спорту і туризму.

Економічне і соціальне значення фізичної культури, спорту і туризму.

Динамічність економічної системи послуг у сфері фізичної культури, спорту і туризму.

Література [1–8]

Тема 2. Економічна сутність продукту сфери фізичної культури, спорту і туризму

Соціально-культурні послуги як основний продукт галузі.
Класифікація соціально-культурних послуг економіки фізичної культури, спорту і туризму.

Попит і пропозиція на ринку послуг фізичної культури, спорту і туризму.

Життєвий цикл продукту галузі.

Література [1; 9–15]

Тема 3. Матеріально-технічна база галузі “Фізична культура, спорт і туризм”

Основні фонди галузі, їх характеристика.

Показники використання основних фондів.

Оборотні фонди галузі. Їх класифікація та характеристика.

Показники використання оборотних фондів.

Показники ефективної експлуатації фізкультурно-спортивних споруд.

Література [1; 11–17]

Тема 4. Оплата праці в галузі “Фізична культура, спорт і туризм”

Особливості праці в галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.

Нормування праці. Форми та системи оплати праці.

Продуктивність праці та її визначення.

Оподаткування з доходів фізичних осіб.

Безробіття в галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.

Література [1; 10; 12; 18–20]

Тема 5. Фінансово-господарська діяльність фізкультурно-спортивних організацій

Бюджет фізкультурно-спортивної організації.
Аналіз фінансово-господарської діяльності фізкультурно-спортивної організації.

Аналіз рентабельності діяльності фізкультурно-спортивної організації.

Кошторис витрат на проведення фізкультурно-спортивного заходу.

Література [21–25]

Тема 6. Система оподаткування організацій сфери фізичної культури, спорту і туризму

Основні поняття податкової системи України.

Види податків, які належать до виплат підприємцями.

Податок на прибуток підприємств. Податок на додану вартість.
Податок на майно підприємств. Податок з продажу.

Податкові пільги у сфері фізичної культури, спорту і туризму.

Література [26–30]

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- Заняття 1. Визначення альтернативної вартості продукту.
- Заняття 2–3. Попит, пропозиція. Вплив нецінових факторів на зміну рівноваги.
- Заняття 4. Розв'язання задач на визначення показників, що характеризують основні фонди.
- Заняття 5. Визначення еластичності попиту за ціною.
- Заняття 6. Розрахунок заробітної плати працівників сфери фізичної культури і спорту.
- Заняття 7. Бюджет фізкультурно-спортивної організації. Складання, розрахунок.
- Заняття 8–9. Кошторис витрат. Складання, розрахунок.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота складається з двох теоретичних питань і задачі. Загальний обсяг роботи — не більше 20 сторінок формату А4. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, вказати дату виконання і поставити підпис. Після перевірки викладачем контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студент допускається до заліку.

Варіант завдання для контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта завдання
А–Д	1
Ж–Л	2
М–С	3
Т–Ц	4
Ч–Я	5

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Класифікація галузей народного господарства. Виробнича та невиробнича сфери.
2. Амортизація основних фондів. Способи нарахування амортизації.
3. Задача.

Розрахуйте сумму амортизаційних нарахувань по туристичній фірмі на основі балансових даних за звітний період.

Вид основних фондів	Балансова вартість на початок року, тис. грн.	Приріст основних фондів, тис. грн.	Термін вводу	Річна норма амортизації, %
Будівлі та споруди	9800	230	Квітень	1,2
Обладнання	570	160	Червень	12,5

Варіант 2

1. Попит і пропозиція на ринку послуг сфери фізичної культури і спорту.
2. Особливості праці та нормування праці у сфері фізичної культури, спорту і туризму.
3. Задача.

Сума податку з доходу працівника становила 130 грн. Визначити суму нарахованої заробітної плати, якщо ставка податку становить 13 %, а внески до Фонду соціального страхування та Пенсійного фонду — 3 %.

Варіант 3

1. Загальна характеристика продукту сфери фізичної культури і спорту.
2. Табельне майно бюджетних фізкультурно-спортивних організацій. Його види.
3. Задача.

Визначити початкову вартість основних фондів, які були в експлуатації один рік, якщо амортизація становить 15 %, а залишкова вартість — 100000 грн.

Варіант 4

1. Знос і відновлення основних фондів. Показники зносу та відновлення.
2. Заробітна плата працівників сфери фізичної культури, спорту та туризму. Її види.
3. Задача.

Знос основних фондів дорівнює 50000 грн, або 35 %. На початку майбутнього періоду планується придбати спортивного обладнання на суму 100000 грн. Визначити залишкову вартість основних фондів на початок майбутнього періоду.

Варіант 5

1. Поняття життєвого циклу продукту. Стадії його розвитку.
2. Податок з доходу фізичних осіб. Його характеристика.
3. Задача.

У спортивному клубі можуть займатися борці та боксери. В таблиці наведено залежність кількості борців від кількості боксерів, які можуть займатися в клубі.

Вид спорту	А	Б	В	Г	Д
Боротьба, чол.	0	20	40	60	80
Бокс, чол.	300	270	210	120	0

- Побудувати криву виробничих можливостей спортивного клубу.
- Чи може спортивний клуб прийняти 50 борців і 220 боксерів? Показати точкою на графіку.
- Чи може спортивний клуб прийняти 65 борців і 70 боксерів? Показати точкою на графіку.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Класифікація галузей народного господарства. Виробнича і невиробнича сфери.
2. Предмет економіки фізичної культури, спорту і туризму.
3. Види туризму.
4. Форми туризму.
5. Економічне значення фізичної культури, спорту і туризму.
6. Соціальне значення фізичної культури, спорту і туризму.
7. Динаміка економічної системи фізичної культури, спорту і туризму.
8. Фізична культура, спорт і туризм як галузь невиробничої сфери.
9. Показники, що характеризують стан і розвиток галузі.
10. Загальна характеристика продукту. Продукт виробничої та невиробничої сфер.
11. Характеристика матеріальної послуги.

12. Характеристика соціально-культурної послуги.
13. Класифікація соціально-культурних послуг.
14. Сутність пропозиції галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
15. Сутність попиту галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
16. Сукупний попит. Його характеристика.
17. Частковий попит на ринку сфери фізичної культури, спорту і туризму.
18. Співвідношення попиту і пропозиції на ринку послуг галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
19. Поняття життєвого циклу продукту.
20. Стадії розвитку продукту галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
21. Загальна характеристика матеріально-технічної бази галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
22. Нематеріальні активи галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
23. Основні фонди галузі, їх види.
24. Матеріальні основні фонди організацій сфери фізичної культури, спорту і туризму.
25. Знос основних фондів.
26. Відновлення основних фондів.
27. Амортизація основних фондів.
28. Способи нарахування амортизації.
29. Показники, що характеризують використання основних фондів.
30. Табельне майно бюджетних організацій. Його види.
31. Табель оснащення інвентарем і обладнанням.
32. Оборотні фонди. Їх види.
33. Основні показники використання оборотних фондів.
34. Показники ефективної експлуатації спортивних споруд.
35. Особливості праці в галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
36. Класифікація груп працівників галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
37. Нормування праці.

38. Заробітна плата працівників. Загальна характеристика.
39. Номінальна та реальна зарплата.
40. Відрядна та погодинна зарплата.
41. Зарплата за єдиною тарифною сіткою.
42. Преміювання в галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
43. Продуктивність праці в туризмі.
44. Основні показники продуктивності праці.
45. Безробіття в галузі “Фізична культура, спорт і туризм”.
46. Бюджет фізкультурно-спортивної організації.
47. Доходи некомерційної фізкультурно-спортивної організації.
48. Видатки некомерційної фізкультурно-спортивної організації.
49. Моделі аналізу ефективності функціонування організації.
50. Модель системи засобів.
51. Цільова модель ефективності функціонування організації.
52. Кошторис витрат на проведення фізкультурно-спортивного заходу.
53. Система оподаткування підприємців. Види податків.
54. Основні поняття системи оподаткування.
55. Податок на прибуток підприємств.
56. Податок з доходу фізичних осіб.
57. Ставка податку з доходу фізичних осіб.
58. Прямодорожнє нарахування податку з доходу фізичних осіб.
59. Податок на майно.
60. Загальна характеристика ринку туристичних послуг.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Менеджмент* и экономика физической культуры и спорта: Учеб. пособие для пед. вузов / М. И. Золотов, М. Е. Кутепов и др. — М., 2001.
2. *Финансы* и бухгалтер в туризме / В. А. Квартальнов, И. В. Зорин. — М., 2003.
3. *Яковлев Г. А.* Экономика и статистика туризма. — М., 2004. — С. 110.
4. *Здоров А. Б.* Экономика туризма. — М., 2004. — С. 52.

5. *Квартальнов В. А., Зорин И. В.* Экономика туризма. — М., 2004. — С. 58–65.
6. *Кузин В. В.* Предпринимательство в зарубежном спорте. — М., 1993.
7. *Власова В. М.* Основы предпринимательской деятельности. — М., 1994.
8. *Соболь С. Н.* Предпринимательство (начало бизнеса). — К., 1994.
9. *Примак Т. А.* Планирование деятельности предприятий: Конспект лекций. — К.: МАУП, 1998.
10. *Примак Т. О.* Економіка підприємств: Навч. посіб. 1999.
11. *Енгслер П.* Ринкова економіка для бізнесменів-початківців / Пер. з нім. О. Лонгвіненко. — К.: Вік, 1992.
12. *Економіка підприємства* / С. Ф. Поккропивний та ін. — К., 1995.
13. *Романов А. Н., Лукасевич И. Я.* Оценка коммерческой деятельности предпринимательства. Опыт зарубежных корпораций. — М., 1993.
14. *Заруба О. Д.* Основы фінансового аналізу та менеджменту: Навч. посіб. — К.: УФТМБ, 1995.
15. *Нікбохт Е., Гропеллі А.* Фінанси. — К.: Вік; Глобус, 1992.
16. *Финансы* / Под ред. В. М. Родионовой. — М.: Финансы и статистика, 1995.
17. *Бабич А. М., Насретдинова В. З., Цыганков А. К.* Проблемы развития и эффективности использования материально-технической базы физической культуры и спорта в условиях перехода к рыночной экономики // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — №9. — С. 20–23.
18. *Сысоев В. И.* Финансирование российского спорта // Теория и практика физ. культуры. — 2000. — №1. — С. 36–37.
19. *Березин Й.* Маркетинг и исследование рынков. — М.: Рус. и деловая лит., 1999.
20. *Фінансове право* / За ред. Л. К. Воронової. — К.: Вен-турі, 1995.

21. Зеленукин В. В. Экономический анализ в условиях хозяйственной деятельности спортивных сооружений // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 46–50.
22. Измайлова К. В. Финансовый анализ: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2001. — 152 с.
23. Финансовый анализ деятельности фирмы. — М.: ИстСервис, 1995. — 240 с.
24. Финансовый менеджмент. — М.: Корпорация “КАРАНА”, 1998. — 290 с.
25. Хелферт Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ. — М.: Аудит; ЮНИТИ, 1996. — 694 с.
26. Гридчина М. В., Вдовиченко Н. И., Калина А. В. Налоговая система Украины: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2001. — 128 с.
27. Кучерявенко М. В. Налоговое право. — Харьков: Консум, 1997. — 482 с.
28. Мещерякова О. Налоговые системы развитых стран мира: Справочник. — М.: Финансы и статистика, 1995. — 240 с.
29. *Налого* / В. В. Буряковский, В. Я. Кармазин и др. — Днепропетровск: Пороги, 1998. — 612 с.
30. Черник Д. Г. *Налого* в рыночной экономике. — М.: Финансы; ЮНИТИ, 1997. — 384 с.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Економіка фізичної культури, спорту і туризму”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Економіка фізичної культури, спорту і туризму”	4
План практичних занять	6
Вказівки до виконання контрольної роботи	7
Завдання для контрольних робіт	7
Контрольні питання	9
Список рекомендованої літератури	11

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-1993

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП